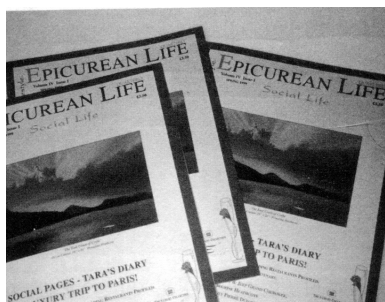

Epicur de Samos (341–270 aC)

Epicur: (341"270 a. C.) Filòsof grec. Nascut a Samos, un illa de Grècia, i educat pel seu pare, que era mestre, i per alguns filòsofs. Als 18 anys, es traslladà a Atenes, a complir el servei militar. Després d'una breu estança, en el 322 a. C., es va reunir amb el seu pare a Colofó, on va començar a ensenyar. Epicur va fundar, sobre el 311 a. C., una escola filosòfica a Mitilene, a la illa de Lesbos. Dos anys després fou director d'una escola en Lampsac (1). De tornada a Atenes, va fundar, a l'any 306 a. C., una escola,

anomenada Jardí, on va ensenyar les seves doctrines als seus seguidors. Però, com les ensenyances en un pati d'una casa, els seus seguidors es conegueren com els filòsofs de jardí.

CARTA A MENECEU

En la Carta a Meneceu, Epicur ens defineix la felicitat, a partir de molts conceptes

diferents, però perfectament entrellaçats, per explicar"nos, que entén ell, Epicur, per

felicitat, com aconseguir"la tenint en compte els diferents aspectes de la cultura grega de

l'època, que intentarem relacionar amb la obra, Carta a Meneceu, i intentarem explicar,

la possible influència que hi hagi en aquesta carta.

- **Consells generals.**
- **Per què cal aspirar a la saviesa?**

Un dels primers conceptes que Epicur ens explica, es que es necessari aspirar a la saviesa per arribar a la felicitat. Que ningú, pel fet de ser jove no dubti a filosofar o a buscar la saviesa, ni tampoc per haver arribat a la vellesa no es cansi de filosofar. Ja que per assolir la salut de l'ànima, mai no s'és ni massa jove ni massa vell.

- **Per a qui és un deure aspirar a la saviesa?**

Aspirar a la saviesa és un deure tant pel jove com per el vell. El vell perquè tot envellint es mantingui jove de felicitat gràcies als records passats. I el jove perquè pugui ser jove i vell alhora (és a dir, madur), per a no pertorbar-se en un futur.

- **De què ens hem d'ocupar en aquesta vida?**

Epicur diu que ens hem d'ocupar d'allò que ens fa feliços, que ens cal meditar sobre les coses que ens reporten felicitat, ja que si posseïm la felicitat, ja ho tenim tot, i si ens manca la felicitat, fem tots els possibles per posseir-la.

- **Els principis bàsics de la vida bona.**

- **Què és la divinitat?**

Epicur ens descriu, uns principis bàsics, que per ell, els entén necessaris per a la bona vida. Un d'aquests principis, és considerar a les divinitats com éssers perdurables i feliços, no poden ser considerades de cap altra manera.

- **Quina és l'opinió de l'impíu sobre els déus?**

A continuació de la definició de divinitat, Epicur ens exemplifica les opinions de la gent, sobre els déus. Donat que la cultura d'aquella època, tenia les seves creences dels déus, equivocades per Epicur; i els atribueïen les desgràcies i miracles de l'època.

- **Per què la mort no ens afecta en absolut?**

El segon principi, segons l'ordre d'aquesta carta, radica al voltant de la mort i el que comporta al poble grec. Epicur diu que no els hi afecta la mort perquè tot bé i tot mal resideixen en la sensació (és a dir, mentre estem vius) i en canvi, la mort, és la privació de la sensació, per tant, no sentir-me res i no cal preocupar-se.

- **Per què no ens ha de fer por la mort?**

Perquè viure no té res de terrible per a qui ha assumit de debò que no hi ha res detestable en morir. Sobre la mort, podem extreure: pensar en la mort, es condemnar"se a patir, fins que aquesta arribi, i per tant porta la infelicitat irrefutablement lligada.

Mentre nosaltres som, la mort no hi és, i en canvi, quan la mort hi és, nosaltres no hi som.

Sobre aquesta sentència, radica la idea que es feu Epicur, sobre la mort. Tot aquell que cregui en aquesta sentència tindrà un pas més, per aconseguir la felicitat. Perquè la sentència ens resumeix, que pensar en la mort, en que ens espera, és sentenciar"se a un mateix, a una vida infeliç.

- **Per què la gent refusa la mort?**

Perquè ho veu com el pitjor dels mals, i a vegades la gent prefereix viure una llarga vida plena de mals que no a una vida curta plena de plaers. Epicur oposa les creences de la gent amb les seves, sobre la mort, i contrasta amb les maneres d'un savi. I, a més a més, ho continua exemplificant, amb el menjar i el temps:

no és del temps més llarg que es treu fruit, sinó del més agradable

Aquest fragment recorda el refrany: *En el pot petit hi ha la bona confitura.*

- **Com considera Epicur el nostre futur?**

Cal recordar també que el futur no és del tot nostre, però tampoc no ens deixa de pertànyer del tot. Per tant, no hem d'esperar-lo com si s'hagués d'acomplir amb tota seguretat, ni hem de desesperar com si no hagués de realitzar-se mai.

- **Teoria dels béns.**

- **Com classifica Epicur els desitjos o béns humans?**

Classificació dels béns humans

Pe aclarir què és essencial per a la felicitat i assenyalar allò del que podem prescindir sense haver-nos de lamentar gaire, si mai per una injustícia social o un daltabaix econòmic se'ns nega la prosperitat, Epicur va dividir les nostres necessitats en tres categories:

De desigs, n'hi ha de naturals i necessaris. D'altres, són naturals i innecessaris. I n'hi ha que ni són naturals ni necessaris.

Natural i necessari	Natural però innecessari	Ni natural ni necessari
Amics	Una casa gran	Fama
Llibertat	Banyos privats	Poder
Reflexió (sobre les principals fonts d'ansietat: mort, malaltia, pobresa, superstició)	Banquets	
Aliment, aixopluc, roba	Servents	
	Peix, carn	

Els primers són els que ajuden a la conservació de l'individu. Els segons són els mateixos però en grau de refinament i sofisticació. Els tercers són tots els que provenen de la vanitat: desig de riqueses, poder, honor i coses semblants. Epicur diu que només s'han de satisfer els primers i fins el seu límit propi: quan el plaer no pot créixer més, és inútil alimentar-lo. Tots els altres avarien el cos i pertorben l'ànima. Per tant, el veritable plaer consisteix a saber limitar els desitjos.

• Quin és el criteri que cal seguir en l'elecció dels béns?

Per Epicur, el criteri és una visió ben encaminada dels desitjos i saber fer la tria i el refús, per a la salut del cos i la impertorbabilitat de l'esperit, ja que d'això tracta una vida feliç.

• Quin és el fi de la nostra vida?

Intentar no estar sotmesos als dolors ni a les pertorbacions.

• Quina és la causa del dolor?

La causa de dolor és l'absència de plaer, però deixem de trobar a faltar el plaer quan desapareix el dolor.

- **De la vida feliç.**
- **Quin és el principi i el fi de la vida feliç?**

Per a Epicur el principi i fi de la vida és el plaer, el bé primer i congènit.

- **Característiques del bé primer.**

El plaer és el bé primer, congènit, connatural, és el principi i el fi de la vida feliç. El plaer és l'objecte a partir del qual iniciem tota elecció o rebuig. De plaers n'hi han molts, i per això no s'han d'escollir tots, ja que alguns són bons i altres dolents.

- **En què consisteix i com funciona el càlcul de plaers i dolors?**

Epicur ens explica, que tota falta de plaer és dolor, que es té dolor quan es busca el plaer, i que com la mort, el plaer es té quan no hi ha dolor, nosaltres hi som quan la mort no hi és. Però Epicur també creu que certs dolors, són millor que certs plaers, sempre i quan després del dolor, arribi un gran plaer. Per això, em de veure i valorar els plaers amb els seus *pros* i els seus *contres* (avantatges i desavantatges), perquè ens podem equivocar a l'hora d'agrupar"los en distints i oposats grups.

- **Expliqueu el que significa per Epicur l'autosuficiència.**

Epicur, parlant dels béns, els lliga amb l'autosuficiència, i torna als desitjos superflus, un dels quals és l'abundància. Ell considera que l'autosuficiència és un gran bé, perquè sinó es té gaire, amb poc es pot conformar. A continuació, ens ho exemplifica, amb els àpats, i podem extreure, que quan hom té molta necessitat d'atipar"se, qualsevol àpat el satisfà.

El següent paràgraf, l'autor, utilitzant un subjecte, nosaltres, que podem suposar que es

refereix a ell, i els seus seguidors o deixebles; diu que un plaer representa un estat sense

dolor al cos ni molèstia a l'esperit. I com de costum, ens exemplifica amb els menjars, dient que no porten felicitat.

- **A què es refereix Epicur quan diu que el plaer constitueix un fi?**

Perquè el plaer és l'única finalitat que te la bona vida.

- **La vida feliç i la pràctica de les virtuts.**
- **Per què el plaer no es troba en la vida dissipada?**

Perquè ni els convits ni les festes contínues, ni el sexe, ni els aliments prestigiosos fan la vida feliç. Només el judici encertat (el raonament sobri) que investiga les causes de cada acte d'acceptació o de rebuig sap guiar les opinions lluny d'aquelles que omplen l'ànima d'inquietud.

- **Per quina raó el seny o la prudència és l'origen de les virtuts?**

Canviant de concepte de felicitat, ens torna a parlar dels plaers, mitjançant el seny. *El*

seny és el principi i el bé més gran de tot plegat, els plaers no s'aconsegueixen sense el seny i la prudència.

- **Quines són les virtuts que acompanyen la prudència?**

La justícia i l'honestetat.

- **Conclusió.**

- **Quines han de ser les opinions o creences pròpies dels savis?**

La felicitat només s'aconsegueix a partir de certs principis bàsics; no témer als déus, que són perdurables i feliços; no témer a la mort, si no arriba, no ens afecta; els mals i els dolors són breus, mentre hom té plaer, no li afecta el dolor; el bé és fàcil d'assolir, mitjançant els plaers.

El savi té opinions piadoses envers els déus i es mostra insensible en relació a la mort. El savi coneix què és el bé segons la naturalesa i té clara consciència que el límit dels béns és fàcil d'assolir i el límit dels mals, al contrari, és de poca durada o bé comporta penes lleugeres. L'atzar és inestable, en canvi, la seva voluntat és lliure.

- **Què cal pensar sobre la predestinació?**

La predestinació dels naturalistes o físics es pitjor que creure en els mites dels déus. El savi no considera l'atzar com una divinitat, ja que cap acte dels déus no es troba marcat d'harmonia, ni considera l'atzar com una causa no fonamentada en la realitat. Per al savi, l'atzar és l'origen dels béns i les desgràcies o mals. El savi creu que val més ser sensat i desgraciat que ser insensat i feliç.

- **Què és el que ha de guiar els nostres actes?**

La finalitat de la vida és la felicitat i aquesta s'assoleix mitjançant el plaer (gaudi) natural i necessari, tant del cos com de l'ànima. Aquest plaer ha de ser moderat i en calma, per tant necessita una certa tranquil·litat : en primer lloc, del cos que faci desaparèixer el dolor ; i en segon lloc, de l'ànima (*ataraxia*) que l'allunyi dels temors (la mort, els déus i el destí) i l'ajudi a abastar la saviesa.

Ataraxia: Tranquil·litat de l'ànima, no torbada per cap desig ni per cap temença. Per Demòcrit, és un dels elements de la felicitat. Pels epicuris, els estoics, i els escèptics, la col·loquen al centre de la seva filosofia.

Classificació dels béns humans

